

Nota informativă
la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative

1. Cauzele care au condiționat elaborarea proiectului, inițiatorii proiectului și persoanele care au participat la elaborarea proiectului și definitivarea acestuia. Scopul și obiectivele proiectului.

Elaborarea proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative are loc în contextul realizării acțiunilor prevăzute la obiectivul 2 – „Optimizarea regimului de combatere” din Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2013-2017, adoptat prin Legea nr. 130 din 6 iunie 2013, obiectiv care prevede necesitatea intervenției legislative în scopul asigurării extinderii aplicării prevederilor ce se referă la spălarea banilor. Totodată, proiectul are drept scop, asigurarea conformității legislației naționale penale standardelor stabilite de Curtea Europeană pentru drepturile Omului.

Descrierea modificărilor și completărilor este prezentată detaliat în punctele ulterioare ale prezentei note informative.

2. Modul de reglementare a problemelor abordate în proiect de legislație și documentele strategice în vigoare

Proiectul legii este conform și elaborat întru executarea unor documente de politici în vigoare precum:

○ *Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2013-2017*, adoptat prin Legea nr. 130 din 6 iunie 2013;

○ *Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014*, adoptat prin Hotărârea Parlamentului nr. 90 din 12 mai 2011, care prevede în Capitolul 3 „Consolidarea justiției și perfecționarea sistemului organelor de stat pentru protecția drepturilor omului”, pct. 7, subpct. 1) necesitatea amendării permanente a legislației prin prisma hotărârilor și deciziilor CEDO versus Republica Moldova și alte state;

○ *Recomandările celui de-al 4 Raport de evaluare a Moldovei, adoptat la 4 decembrie 2012, de către Comitetul Consiliului Europei MONEYVAL (Comitetul de experți pentru evaluarea măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului);*

○ *Recomandările primului raport de evaluare a Moldovei, adoptat la 1 octombrie 2014, în cadrul Conferinței Statelor Părți la Convenția Consiliului Europei, de la Varșovia (2005) privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională și finanțarea terorismului (CETS 198).*

3. Elementele novatorii ale proiectului și rezultatele scontate

Proiectul de Lege vizează în principal operarea modificărilor în Codul de penal și Codul de procedură penală.

Modificările propuse la Codul penal al Republicii Moldova (Art. I din proiect)

1. O primă serie de modificări vizează **persoana juridică – subiect al infracțiunii**. Astfel, în temeiul Recomandărilor CETS 198, amendamentele vin să faciliteze înțelegerea scopului răspunderii persoanei juridice la nivel național prin facilitarea, într-o manieră coerentă, a **conceptului de persoană fizică care are o funcție de conducere**, astfel, încât să acopere cele 3 situații descrise art. 10(1) din Convenția privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului. Or, conform Convenției, o persoană are funcții de conducere în 3 situații: a) când are putere/funcții de reprezentare a persoanei juridice, b) când are o autoritate de a lua decizii în numele persoanei juridice sau c) când are autoritatea/puterea de a exercita control în cadrul persoanei juridice).

Astfel, modificările aduse art. 21 din Codul penal urmează să acopere răspunderea persoanei juridice pentru cazurile de neglijență (lipsa supravegherii sau a controlului) din partea persoanei cu funcții de conducere care a dus la săvârșirea infracțiunii de către o persoană fizică din subordinea sa.

2. De asemenea în vederea realizării recomandărilor prezentate Moldovei – Recomandărilor CETS 198 – se propune completarea Codului penal cu art. 132¹ prin care are loc **definirea uniformă a conceptului de „bunuri” pentru art. 243 și 279 din Codul penal**.

Chiar dacă jurisprudența pare să fie orientată spre o aplicabilitate uniformă a definiției de „bunuri”, prevăzută de Legea nr. 190 din 26 iulie 2007 privind combaterea și prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, Moldovei i s-a recomandat să includă o definiție general aplicabilă a „bunurilor” în partea generală a Codului Penal sauscă clarifice acest aspect prin alte metode (instrumente), astfel încât să asigure o jurisprudență uniformă în privința acestui aspect. Astfel, avînd în vedere că noțiunea de bunuri utilizată în Legea nr. 190 din 26 iulie 2007, nu este una valabilă pentru alte infracțiuni materiale din Codul penal, pentru care este mult mai actuală noțiunea de „bunuri” oferită de Codul civil al Republicii Moldova, s-a considerat binevenit de a uniformiza conceptul de „bun” pentru infracțiunile de spălare de bani (art. 243 din CP) și finanțarea terorismului (art. 279 din CP), întrucît, acestea au același obiect material și sunt reglementate de același act legislativ-cadru – Legea nr. 190 din 26 iulie 2007.

3. Alte modificări vizează **obiectul confiscării speciale**. Modificările operate la acest capitol sunt fundamentate pe recomandările CETS 198, Recomandările MONEYVAL și pe acțiunile 2.1.2, 2.1.3 și 2.1.4, indicate la obiectivul 2 din Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2013–2017.

Modificările operate urmăresc **extinderii posibilității de confiscare a instrumentelor infracțiunii** (bunurilor utilizate la săvârșirea infracțiunilor) care au fost utilizate sau planificate pentru a fi utilizate la săvârșirea unei infracțiuni, chiar dacă acestea nu aparțin infractorului și nu sunt obținute ilegal.

De asemenea, amendamentele indică despre posibilitatea **confiscării echivalentului bunurilor rezultate și legalizate**. Or, legislația în vigoare, plasează statul în incapacitate de confisca (cel puțin echivalentul) bunurilor pe care infractorul sau partea terță de rea credință le-

a transferat unei părți terțe de bună credință, cu titlu gratuit (art. 106 alin. (1) și 106 alin. (2) lit. f) - nu dau posibilitatea confiscării echivalentului bunurilor ilicite, când acestea au fost transferate unei părți de bună credință cu titlu gratuit).

Astfel, autorii proiectului au mers mai departe și au propus de a statua expres despre posibilitatea confiscării bunului însuși, chiar dacă acesta a fost obținut în proprietatea altei persoane de bună credință, fapt ce urmează să fie posibil în cazurile în care obținerea în proprietate a avut loc cu titlu gratuit.

4. Suplimentar se menționează că, **art. 243a** fost completat în partea ce se referă la **subiectul infracțiunii**. Astfel, având în vedere specificul faptelor incriminate la alin. (2) și (3), s-a constatat că subiect al acestora poate fi și persoana juridică, fapt pentru care proiectul propune sancționarea persoanei juridice:

- cu amendă în mărime de la 10000 la 13000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice – cazul alin. (2) – pentru aceleași acțiuni (prevăzute la alin. (1)) săvârșite: b) de două sau mai multe persoane; c) cu folosirea situației de serviciu (*în cazul dat interesând, în speță, situația de la lit. b) – de două sau mai multe persoane*);

- cu amendă, aplicată persoanei juridice, în mărime de la 13000 la 16000 unități convenționale cu lichidarea persoanei juridice – cazul alin. (3) – pentru acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (2), săvârșite: a) de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală; b) în proporții deosebit de mari.

O altă modificare la legea penală are drept scop înlocuirea la art. 243 a cuvântului „achiziționare” cu cuvântul „dobândire”, fapt ce ar exclude o eventuală limitare a aplicării normei respective. Modificarea, derivă din Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2013-2017 (Obiectivul 2 „Optimizarea regimului de combatere”, pct. 1 „Măsuri legislative”, acțiunea 1).

5. Proiectul propune unele modificări și la prevederile care reglementează infracțiunile de **atac terorist (art. 278) și finanțarea terorismului (art. 279)**. Aceste modificări, ca și altele din proiectul indicat au fost determinate de recomandările MONEYVAL.

Conform acestora din urmă, se impune necesitatea reglementării mai explicite a infracțiunii de finanțare a terorismului, astfel încât pentru a reuși calificarea faptei ca atare, *să nu existe cerința ca bunurile transmise unui grup criminal organizat, unei organizații criminale sau unei persoane aparte, care comite ori întreprinde tentative de comitere a unei infracțiuni cu caracter terorist, să aibă neapărat o legătură directă sau tangențială cu un act terorist*. Astfel, legislația a necesitat o clarificare (completare) pentru ca să fie acoperită în mod clar situația de finanțare în orice scop a organizațiilor teroriste și a teroriștilor, inclusiv în scopul activităților legale.

Amendamentele propuse la art. 279 alin. (2) și-au propus clarificarea normei în partea ce se referă noțiunea de „acțiuni”. Pentru a nu crea confuzii despre ce cuprinde acest termen, acțiunea de finanțare a terorismului, actele cu caracter terorist sau ambele, noțiunea „acțiunile” a fost substituită prin noțiunea de „infracțiuni cu caracter terorist”, concept care este definit la art. 134¹¹ din Codul penal.

Normele care reglementează infracțiunea de act terorist (art. 278) au fost amendate în sensul prevederii expresii a faptului că *acțiunile incriminate de articolul numit vizează oricare*

populație și oricare stat, și nu „populația”, „statul”, așa cum prevede norma în vigoare.

6. Amendamentele operate, ulterior, **la art. 327 -329** din Codul penal au fost inițiate, urmare a indicației Guvernului nr. 1515-394 din 15 iulie 2014, prin care a fost solicitată prezentarea propunerilor de ***perfecționare a legislației penale în partea ce vizează infracțiunile de abuz de putere sau abuz de serviciu și neglijența în serviciu***. Mai mult, ca atît, necesitatea intervenției în latura obiectivă a componentelor de infracțiunementionate supra, a derivat și din decizia CtEDO în cauza *Liivik contra Estoniei*, în care Curtea analizînd prevederile unei componente de infracțiune similară celei din art. 327 din Codul penal al Republicii Moldova, a statuat, că utilizarea unor sintagme de genulcauzarea prejudiciului substanțial interesului național încalcă principiul previzibilității și clarității legii.

În cazul Republicii Moldova, art. 327-329 din Codul penal operează cu noțiunea de prejudiciu cauzat intereselor publice. Însă, nu este reglementată modalitatea de determinare a acestui prejudiciu. Luînd modelul altor state, s-a considerat necesară reformularea noțiunii de „interes public” cu noțiunea de „stat”. Din aceste considerente, proiectul propune substituirea cuvintelor „a cauzat daune ... intereselor publice” cu cuvintele „a cauzat daune ... statului”.

De asemenea, la art. 327 alin. (1) din Codul penal s-a considerat necesară incriminarea acțiunilor săvîrșite în favoarea unui terț, și nu neapărat din interes material sau alte interese personale. Această modificare, este justificată și de prevederile art. 19 din Convenția ONU împotriva corupției, ratificată de Republica Moldova la data de 6 iulie 2007 și care prevede că „fiecare stat parte are în vedere să adopte măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvîrșite cu intenție, faptei unui agent public de a abuza de funcțiile sau de postul său, adică de a îndeplini ori de a se abține să îndeplinească, în exercițiul funcțiilor sale, un act cu încălcarea legii, *cu scopul de a obține un folos necuvenit pentru sine sau pentru altă persoană sau entitate*”.

Modificările propuse la Codul de procedură penală al Republicii Moldova (Art.II din proiect)

În partea ce se referă la modificarea Codului de procedură penală, amendamentele vizează instituția sechestrului și au ca suport recomandările MONEYVAL, precum și acțiunea 2.1.4 indicate la obiectivul 2 din Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2013–2017.

Astfel, propunerile de *lege ferenda* care vizează art. 202-205 din Codul de procedură penală, propun extinderea, în mod clar, a sferei de aplicare a măsurii sechestrului și asupra bunurilor care aparțin persoanelor juridice (în aceleași condiții ca și pentru persoanele fizice), precum și altor persoane terțe.

Totodată, menționăm că modificările aduse articolelor indicate vor asigura implementarea instituțiilor confiscării speciale și confiscării extinse, ajustînd normele acestora prevederilor propuse la art. 106 din Codul penal.

Alte modificări propun doar o nouă aranjare a prevederilor în cauză, astfel încît să se respecte corespondența dintre titlul articolelor și conținutul acestora.

4. Cuantumul mijloacelor bugetare necesare pentru implementarea proiectului.

Implementarea proiectului de lege nu presupune alocarea din bugetul de stat a resurselor

financiare suplimentare.

Viceministru

Nicolae EȘANU